

dr. sc. Zlatko **BRKIĆ**, izvanredni profesor
Sveučilište u Mostaru, Pravni fakultet
zlatko.brkic@pf.sum.ba

dr. sc. Ivan **TOMIĆ**, docent
Sveučilište u Mostaru, Pravni fakultet
ivan.tomic@pf.sum.ba

UDK 340.12
347.99(4-672EU)
341.645.5

Rad stigao: 12. svibnja 2026.
Rad prihvaćen: 28. svibnja 2026.
Izvorni znanstveni rad

NAČELO PRAVNE SIGURNOSTI U TEORIJI PRAVA I PRAKSI EUROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA

Sažetak: Autori u radu analiziraju pojam i sadržaj načela pravne sigurnosti u teoriji prava te primjenu ovog načela u praksi Europskog suda za ljudska prava. U teorijskom dijelu istraživanja posebno se obrađuju temeljni elementi načela pravne sigurnosti poput dostupnosti i predvidljivosti, stabilnosti pravnog poretka, zabrane retroaktivnosti, zaštite legitimnih očekivanja, ujednačene sudske prakse i načela res judicata. U drugom dijelu rada istražuje se praktična primjena načela pravne sigurnosti u praksi Europskog suda za ljudska prava te način na koji Europski sud za ljudska prava razvija standarde pravne sigurnosti kao sastavnog elementa vladavine prava. Rezultati istraživanja ukazuju da iako u teoriji prava ne postoji jedinstvena definicija pojma pravne sigurnosti niti jednoznačno određenje elemenata koji ulaze u sadržaj ovog načela, u praksi Europskog suda za ljudska prava razvijeni su koherentni pravni standardi prema kojima pravna sigurnost zahtijeva da pravne norme budu dostupne i dovoljno predvidljive, sudska praksa konzistentna, da se pravomoćne sudske odluke poštuju i izvršavaju te da država ne intervenira arbitrarno retroaktivnim zakonodavstvom ili nepredvidivim promjenama pravnog okvira.

Ključne riječi: pravna sigurnost, vladavina prava, Europski sud za ljudska prava, Europska konvencija o ljudskim pravima.

1. Uvod

Pravna sigurnost predstavlja jedno od temeljnih načela na kojima se konstituira suvremena pravna država odnosno država utemeljena na vladavini prava. Unutar šire arhitekture vladavine prava, kako je definira Venecijanska komisija, pravna sigurnost zauzima ključno mjesto uz načela zakonitosti, odgovornosti, pristupa pravdi i zaštite temeljnih prava. Svih pet elemenata međusobno je uvjetovano: bez pravne sigurnosti zakonitost ostaje puka deklaracija, a pristup pravdi iluzoran. Navedena sistematizacija posebno je relevantna za pravne poretke u tranziciji, poput bosanskohercegovačkog, u kojima Venecijanska komisija identificira strukturne deficite pravne sigurnosti kao jednu od primarnih prepreka konsolidaciji vladavine prava.

U pravnoj teoriji postoje različite definicije pravne sigurnosti pri čemu se zajednička odrednica većine definicija ogleda u cilju - ostvarenju što većeg stupnja sigurnosti. Pravni poredak se i konstituira radi uređenja važnih društvenih odnosa kako bi se